

Asia C-649/19**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

3.9.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Spetsializiran nakazatelen sad (erityisrikostuomioistuin, Bulgaria)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

20.8.2019

Rikosasia, jossa vastaajana on

IR

Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian kohde

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen syytetoimenpiteitä varten

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden säännösten tulkinta ja pätevyys, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Ovatko direktiivin 2012/13 4 artiklan (erityisesti 4 artiklan 3 kohdan mukainen oikeus), 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan mukaiset syytetyn oikeudet voimassa myös syytetylle, joka on pidätetty eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella?
- 2) Jos tähän vastataan myöntävästi: Onko puitepäätöksen 2002/584 8 artiklaa tulkittava siten, että siinä sallitaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältöä koskeva muutos, joka liittyy päätöksen liitteessä olevaan lomakkeeseen, tarkemmin sanottuna tähän lomakkeeseen tehtävään lisäykseen, ja joka koskee etsityn henkilön oikeutta riitauttaa kansallinen pidätysmääräys ja eurooppalainen pidätysmääräys määräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisissa?

- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko menettely, jossa eurooppalainen pidätysmääräys annetaan tarkalleen liitteessä olevan lomakkeen mukaisesti (eli ilman, että etsitylle henkilölle ilmoitetaan oikeuksista, joita hänellä on pidätysmääräyksen antaneeseen oikeusviranomaiseen nähden) ja pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen viipymättä sen jälkeen, kun se saa tiedon henkilön pidätyksestä, ilmoittaa tälle oikeuksista ja lähettää asiaankuuluvat asiakirjat, yhteensopiva puitepäätöksen 2002/584/YOS johdanto-osan 12 perustelukappaleen ja 1 artiklan 3 kohdan, direktiivin 2012/13/EU 4 artiklan, 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan sekä unionin perusoikeuskirjan 6 ja 47 artiklan kanssa?
- 4) Onko puitesopimus 2002/584 pätevä, jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätetyn henkilön direktiivin 2012/13/EU 4 artiklan, erityisesti 4 artiklan 3 kohdan, 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan mukaisten oikeuksien takaamiseksi ei ole käytettävissä mitään muuta oikeudellista keinoa?

Euroopan unionin oikeussäännöt ja oikeuskäytäntö, joihin viitataan

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 24), sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 81, 27.3.2009, s. 24).

Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU (EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1).

Rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä 3.4.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/41/EU (EUVL L 2014, 1.5.2014, s. 1).

Euroopan unionin perusoikeuskirja (EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391).

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 10.11.2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858); tuomio 23.1.2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27); tuomio 25.7.2018, AY (C-268/17, EU:C:2018:602); tuomio 6.12.2018, IK(C-551/18 PPU, EU:C:2018:991); tuomio 27.5.2019, OG ja PI (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) ja tuomio 27.5.2019, PF (C-509/18, EU:C:2019:457) sekä julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus 11.4.2019, Gavanozov (C-324/17, EU:C:2019:312).

Kansalliset säädökset, joihin viitataan

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annettu Bulgarian laki (zakon za ekstraditsiata i evropeyiskata zapoved za arest): 37 §

Bulgarian rikosprosessilaki (nakazatelno-protsesualen kodeks, jäljempänä NPK): 55, 65, 269 ja 270 §

Laki Bulgarian sisäasianministeriöstä (zakon za ministerstvoto na vatreshnite raboti, jäljempänä ZMVR): 72–74 §

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 IR:ää vastaan nostettiin syyte sellaiseen rikollisjärjestöön kuulumisen vuoksi, jonka väitetään kuljettaneen valtion rajojen yli hyötymistarkoituksessa suuria määriä valmisteveronalaisia tavaroita ilman verotunnistetta (jäljempänä veromerkki), sekä avunannosta valmisteveronalaisten veromerkittömien tavaroiden varastointiin. Kummastakin teosta säädetyn rangaistuksen enimmäismäärä on kymmenen tai kahdeksan vuotta vankeutta.
- 2 Oikeudenkäynnin alettua 24.2.2017 IR oli muuttanut pois vakituisesta asuinpaikastaan. Tuomioistuimen pyrkimykset hänen asuinpaikkansa selvittämiseksi jäivät tuloksettomiksi. Hänelle määrättiin puolustaja oikeudenkäyntiä varten. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin määräsi 10.4.2017 antamallaan päätöksellä, jonka toinen oikeusaste vahvisti 19.4.2017, IR:n tutkintavankeuteen (tämä toimi on kansallinen pidätysmääräys). IR ei osallistunut henkilökohtaisesti tähän oikeudenkäyntiin; häntä puolusti [häntä varten] määrätty asianajaja.
- 3 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin antoi 25.5.2017 IR:ää koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Siinä todettiin, että kansallinen pidätysmääräys oli annettu IR:ää vastaan poissaolevana (d luvun 2 kohta) ja että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon jälkeen tapahtuvan luovutuksen yhteydessä IR:lle annetaan henkilökohtaisesti tiedoksi kansallinen pidätysmääräys ja oikeuksia koskeva ilmoitus ja että hän voi riitauttaa päätöksen, kuten hänelle tultaisiin riitauttamista koskevien mahdollisuuksien osalta selvittämään (d luvun 3.4 kohta). Lisäksi siinä ilmoitettiin, että hän voisi ryhtyä vapaudenmenetystä (tutkintavankeus) koskeviin toimiin vasta sen jälkeen, kun hänet on luovutettu Bulgarian viranomaisille (d luvun 4 kohta).
- 4 Tähän mennessä IR:ää ei ole löydetty eikä pidätetty.
- 5 Tiedossa ei ole, että IR olisi saanut tiedon häntä vastaan vireillä olevasta oikeudenkäynnistä rikosasiassa, hänen pidättämistään koskevan määräyksen voimassaolosta [Bulgarian] lainkäyttöalueella ja Euroopan unionissa ja hänen

puolustustaan varten määrätystä asianajajasta ja tätä koskevista tarkemmista tiedoista.

- 6 Ottaen huomioon direktiivin 2012/13, unionin tuomioistuimen viimeaikaisen oikeuskäytännön asiassa OG ja PI (C-508/18) ja asiassa PF (C-509/18) sekä julkisasiamiehen asiassa Gavazonov (C-324/17) antaman ratkaisuehdotuksen, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin epäilee, onko tällä tavoin annettu eurooppalainen pidätysmääräys unionin oikeuden kanssa yhteensopiva siltä osin kuin siinä ei taata IR:lle kohtuullisen oikeussuojan toteutumista. Tarkemmin sanottuna siinä ei anneta IR:lle tosiasiallista mahdollisuutta hakea välittömästi täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa tapahtuvan pidätyksen jälkeen kansallisen pidätysmääräyksen ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen kumoamista määräyksen antaneessa jäsenvaltiossa (ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa). Hän voi toimia näin vasta sen jälkeen, kun hänet on eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon johdosta luovutettu.
- 7 Tämän vuoksi ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on kumonnut annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja päättänyt antaa uuden eurooppalaisen pidätysmääräyksen, joka muotoillaan siten tai johon liitetään sellaiset asiakirjat (tiedonsaantioikeus ja jäljennökset vapaudenmentystä [koskevaa määrätystä] koskevista asiakirjoista), että asetuksesta 2012/13 johtuvat oikeudet voidaan taata. Tätä varten se tarvitsee kuitenkin ohjeita Euroopan unionin tuomioistuimelta.

Lyhyt esitys ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

- 8 IR:ää ei ole pidätetty annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella, eikä häntä voida tulevaisuudessakaan pidättää sen perusteella, sillä se on kumottu. Kysymykset eivät kuitenkaan ole hypoteettisia.
- 9 Ennakkoratkaisupyynnön tarkoituksena on selvittää, onko unionin oikeuden mukaista antaa uusi, sisällöltään sama pidätysmääräys vai onko annettava uusi, sisällöltään erilainen eurooppalainen pidätysmääräys, joka takaa IR:n oikeuksien toteutumisen, vai onko direktiivistä 2012/13 johtuvat IR:n oikeudet taattava muulla tavoin.
- 10 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo, ettei ole oikein odottaa IR:n pidättämistä toisessa jäsenvaltiossa ja esittää nämä kysymykset vasta sen jälkeen, sillä tuolloin hänen oikeuksiaan loukattaisiin peruuttamattomasti. Lisäksi ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin saisi asiasta tiedon vasta IR:n luovutuksen yhteydessä. Kyseisellä hetkellä pidättäminen perustuisi kuitenkin yksinomaan kansalliseen pidätysmääräykseen, minkä johdosta ennakkoratkaisukysymykset eivät enää olisi ajankohtaisia.

- 11 Jos unionin oikeudessa suojatut unionin kansalaiselle kuuluvat oikeudet voivat tulla loukatuiksi kansallisen oikeusviranomaisen antaman oikeustoimen johdosta, ennakkoratkaisukysymys on esitettävä ennen kyseisen toimen antamista eikä sen antamisen jälkeen, mikä johtuu myös haitallisten seurausten peruuttamattomasta luonteesta. Tällä tavoin on ymmärrettävä unionin tuomioistuimen 6.12.2018 antaman tuomion IK(C-551/18) 66 kohta, jossa unionin tuomioistuin toteaa, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevassa menettelyssä henkilön, jonka luovuttamista pyydetään, oikeuksien takaaminen kuuluu ensisijaisesti pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle. Unionin tuomioistuin on ratkaissut vastaavasti erään toisen ennakkoratkaisupyynnön, jossa pyynnön esittänyt tuomioistuin oli epätietoinen siitä, onko annettu pidätysmääräys peruutettava (tuomio 25.6.2018, AY, C-268/17, 26–29 kohta); erona nyt käsiteltävään asiaan on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen päätös, jolla se ensin kumoaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja sitten esittää ennakkoratkaisukysymykset, jotta se voisi sen jälkeen antaa varmuudella lainmukaisen pidätysmääräyksen.

Ensimmäinen kysymys

- 12 Direktiivin 2012/13 sanamuodosta ei käy selvästi ilmi, kuuluvatko direktiivin 2012/13 4 artiklan mukaiset oikeudet, erityisesti 4 artiklan 3 kohdan mukainen oikeus, henkilölle, joka on toisessa jäsenvaltiossa pidätetty eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella, kun kyseisiä säännöksiä luonteensa johdosta sovelletaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisiin. Yhtäältä 4 artiklassa säädetään, että sitä sovelletaan kaikkiin vapautensa menettäneisiin syytettyihin henkilöihin, selventämättä, tarkoitetaanko kansalliseen vai eurooppalaiseen pidätysmääräykseen perustuvaa vapaudenmenetystä, minkä vuoksi erilainen kohtelu ei ole tämän seikan nojalla perusteltua. Toisaalta 5 artiklassa säädetään pidätetyn tai vapautensa menettäneen henkilön muista oikeuksista, jotka liittyvät suoraan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon ja joita sovelletaan ainoastaan täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa. Direktiivin 4 ja 5 artiklasta johtuvien oikeuksien välinen ero ilmenee myös lomakkeiden sisällöstä (oikeuksia koskeva kirjallinen ilmoitus, liite I ja liite II): Lomakkeet ovat vain osittain yhtenevät. Näin ollen on kysyttävä, kuuluvatko eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätetylle tai vapautensa menettäneelle henkilölle kaikki direktiivin 2012/13 4 artiklan mukaiset oikeudet, erityisesti 4 artiklan 3 kohdan mukainen oikeus, ja 5 artiklan mukaiset oikeudet, vai pelkästään 5 artiklan mukaiset, mutta eivät 4 artiklan mukaiset oikeudet.
- 13 Tätä kysymystä on tarkasteltava direktiivin 2012/13 4 artiklan 2 kohdan valossa, jonka mukaan vapautensa menettäneellä syytetyllä on kaikkien 3 artiklan mukaisten oikeuksien lisäksi 4 artiklan mukaiset oikeudet. Vastaavaa muotoilua ei sisälly 5 artiklaan.
- 14 Kysymystä on lisäksi tarkasteltava direktiivin 2012/13 johdanto-osan 30 perustelukappaleen sanamuoto huomioon ottaen. Ensimmäisen virkkeen

mukaan oikeudet pidätyksen yhteydessä kuuluvat myös eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätetyille henkilöille. Tästä voitaisiin päätellä, että näille henkilöille kuuluvat 4 artiklan mukaiset oikeudet täydessä laajuudessaan. Samalla kyseisen artiklan ensimmäisessä virkkeessä todetaan, että näitä oikeuksia sovelletaan soveltuvin osin (analogisesti), eli kyse ei ole täydestä vastaavuudesta. Lisäksi toisessa virkkeessä viitataan siihen, että liitteessä II on oikeuksia koskevan ilmoituksen malli eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätetyille henkilöille. Tästä voidaan päätellä, että kyseisille pidätetyille henkilöille kuuluvat ainoastaan liitteen II mukaiset oikeudet, mutta eivät liitteen I mukaiset oikeudet.

- 15 Vastaava kysymys on esitettävä myös direktiivin 2012/13 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan osalta. Tarkemmin sanottuna: Jos henkilö on pidätetty tai menettänyt vapautensa eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla, onko tällöin oletettava, että henkilöllä on oikeus saada välittömästi tieto pidätyksen tai vapaudenmenetyksen perusteesta sekä oikeus saada kaikki asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä pidätyksen tai vapaudenmenetyksen riittauttamiseksi, vasta kun hänet on luovutettu pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, siis eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon jälkeen?
- 16 Tärkeä perustelu näiden kysymysten esittämiselle on se, että puitepäätöksessä 2002/584 ei ole vastaavia muutoksia, jotka johtaisivat siihen, että puitepäätös vastaisi niitä oikeuksia, jotka uudemmassa direktiivissä 2012/13 taataan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätetyille tai vapautensa menettäneille henkilöille. Näiden muutosten puuttuminen puhuu sen puolesta, että direktiivillä 2012/13 ei myönnetä eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätetyille henkilöille uusia oikeuksia niiden lisäksi, jotka heille jo kuuluvat puitepäätöksen 2002/584 mukaan.
- 17 Huomioon on otettava myös vastaavuusperiaate, jonka mukaan henkilöä ei saa unionin oikeuden perusteella kohdella huonommin kuin häntä kohdeltaisiin vastaavan puhtaasti kansallisen sääntelyn mukaan. Tämä näkökohta huomioon ottaen direktiivin 2012/13 5 artiklaa ei pitäisi tulkita siten, että se vie eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätetyltä syytetyltä henkilöltä 4 artiklan mukaiset oikeudet, jotka hänelle kuuluisivat kansallisen oikeuden mukaan ja joihin hän voisi vedota, jos hänet pidätettäisiin kansallisen pidätysmääräyksen perusteella kotimaassa. Tämä koskee myös direktiivin 2012/13 6 artiklan 2 kohdasta ja 7 artiklan 1 kohdasta johtuvia oikeuksia: Kansallisessa tilanteessa nämä yksilön oikeudet olisivat käytettävissä välittömästi pidätyksen jälkeen, mutta eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon tapauksessa vasta sen jälkeen, kun henkilö on luovutettu pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon. Lähtökohtaisesti kyseistä henkilöä kohdeltaisiin samanlaisessa kansallisessa tilanteessa (siis jos hänet pidätettäisiin kotimaassa) seuraavasti: Hänelle ilmoitettaisiin oikeuksista, jotka hänelle pidätettynä henkilönä kuuluvat niiden oikeuksien lisäksi, joita hänellä on syytettynä (NPK:n 55 § ja ZMVR:n 72–74 §). Tarkemmin sanottuna hänelle ilmoitettaisiin pidätysmääräyksestä ja annettaisiin siitä jäljennös; hänelle ilmoitettaisiin oikeudesta riitauttaa

vapaudenmenetys ja oikeudesta saada nähtäväkseen riitautusta varten kaikki menettelyyn liittyvät asiakirjat. Hänellä olisi suora yhteys asianajajaansa, myös tilanteissa, joissa on kyse tehtävää varten määrätystä puolustajasta. Lisäksi tuomioistuin toimittaisi samanlaisessa kansallisessa tilanteessa viran puolesta jäljennöksen syytekirjelmästä, jossa syytteen kohteena oleva teko kuvataan yksityiskohtaisesti, sekä pääkäsittelyn ajankohdan vahvistamista koskevasta päätöksestä, jossa kuvataan yksityiskohtaisesti oikeudet, joita henkilöllä on oikeudenkäynnin aikana. Siten pidätetty henkilö, jolle on ilmoitettu oikeuksista ja jolla on käsitys vapaudenmenetyksen oikeudellisista ja tosiasiallisista olosuhteista, voisi viipymättä riitauttaa vapaudenmenetyksen tuomioistuimessa (ZMVR:n 72 §:n 4 momentti ja NPK:n 65 ja 270 §).

Toinen kysymys

- 18 Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että toisessa jäsenvaltiossa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätetylle tai vapautensa menettäneelle henkilölle kuuluvat kaikki ne oikeudet, jotka hänellä olisi, mikäli hänet olisi pidätetty kotimaassa kansallisen pidätysmääräyksen nojalla, ennakkoratkaisupyynnön esittäneellä tuomioistuimella on velvollisuus luoda edellytykset, jotka ovat välttämättömiä näiden oikeuksien tosiasiallista ja tehokasta toteuttamista varten. Tällöin olisi parasta, että henkilölle annettaisiin oikeuksia koskeva ilmoitus jo pidätyshetkellä, kun hänelle annetaan tieto eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä (puitepäätöksen 2002/584 11 artiklan 1 kohta). Toisin sanoen olisi järkevintä, että oikeuksista, jotka hänelle kuuluvat vapautensa menettäneenä henkilönä, ilmoitettaisiin eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä.
- 19 Näin ollen toisessa kysymyksessä pyydetään puitepäätöksen 2002/584 8 artiklan tulkintaa erityisesti siltä osin, voidaanko säännöstä tulkita siten, että siinä sallitaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältöä koskeva muutos, erityisesti uuden tekstin lisääminen (esimerkiksi f kohdassa mainituista seikoista), joka koskee vapautensa menettäneen henkilön oikeuksia pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuimissa ja erityisesti näiden tuomioistuimen antamien kansallisten ja eurooppalaisten pidätysmääräysten riitauttamista (direktiivin 2012/13 4 artiklan 3 kohta).
- 20 Tällaisen tekstiosan sisällyttäminen eurooppalaiseen pidätysmääräykseen varmistaisi vapautensa menettäneen henkilön oikeuksien toteutumisen, ja hänet voitaisiin (siltä osin kuin mahdollista) asettaa samaan asemaan, jossa hänet pidätettäisiin kotimaassa kansallisen pidätysmääräyksen perusteella.
- 21 Tähän oikeudelliseen ratkaisuun voi liittyä vastaväitteitä.
- 22 Puitepäätöksen 2002/584 tarkoituksena on luoda yhtenäinen oikeudellinen väline, jossa on kysymys puhtaasti unionin oikeuteen kuuluvasta asiasta – eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä. Ei ole olemassa kansallisia eroja, joilla voitaisiin perustella erilaisten lomakkeiden käyttöönotto direktiivin 2012/13

4 artiklan 4 kohdan toisen virkkeen ja 5 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen mukaan. Siten uusien tietojen lisääminen, lukuun ottamatta 8 artiklan 1 kohdassa ja jopa puitepäätoöksessä itsessään tarkoitettuja tietoja (erityisesti direktiivin 2012/13 mukaisia tietoja), eurooppalaista pidätysmääräystä varten tarkoitettuun lomakkeeseen johtaisi siihen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä käytettäisiin erilaisia kansallisia lomakkeita vapautensa menettäneiden henkilöiden oikeuksien kansallisista erityispiirteistä riippuen. Tämä on ristiriidassa niiden tavoitteiden kanssa, joita eurooppalaiselle pidätysmääräykselle on asetettu yhtenäisenä oikeudellisenä välineenä henkilön palauttamiseksi rikosoikeudenkäyntiä varten. Tältä osin eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista ja täytäntöönpanoa koskevan käsikirjan (28.9.2017 annettu komission tiedonanto, C(2017) 6389) johdannon 1.3 kohdassa ”Eurooppalainen pidätysmääräyslomake” todetaan seuraavaa: ”Pidätysmääräys on annettava vain tätä lomaketta käyttäen. Lomakkeeseen ei saa tehdä muutoksia.”

- 23 Eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on kyse määräyksen antaneen oikeusviranomaisen ilmoituksesta täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Se kohdistuu sen vuoksi sisällöltään etsityn henkilön luovutusta koskevien edellytysten toteamiseen. Sitä vastoin direktiivin 2012/13 4 artiklan mukaisessa vapautensa menettäneelle henkilölle annettavassa, oikeuksia koskevassa ilmoituksessa on kyse kansallisen oikeusviranomaisen ilmoituksesta etsitylle henkilölle. Tämä kirjallinen ilmoitus sekä direktiivin 2012/13 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan mukaan annettavat tiedot eivät koske eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa. Sen vuoksi niitä ei mainita eurooppalaisen pidätysmääräyksen tekstissä.

Kolmas kysymys

- 24 Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi ja toiseen kysymykseen kieltävästi, ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen on vahvistettava, onko olemassa muita oikeudellisia keinoja sen turvaamiseksi, että IR voi välittömästi ja tehokkaasti käyttää direktiivin 2012/13 mukaisia oikeuksiaan, kun hänet on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella otettu säilöön toisessa jäsenvaltiossa. Tämä merkitsee sitä, että IR:lle olisi pidättämisen jälkeen viipymättä (tai lyhyimmän mahdollisen ajanjakson jälkeen) annettava tieto hänelle direktiivin 2012/13 4 artiklan mukaan ja erityisesti 4 artiklan 3 kohdan mukaan kuuluvista oikeuksista, pidätyksen syistä 6 artiklan 2 kohdan mukaan ja oikeudesta tutustua asiakirjoihin 7 artiklan 1 kohdan mukaan.
- 25 Vastaavalla tavalla tehokas oikeudellinen ratkaisu olisi se, että ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin, niin pian kuin se saa toiselta jäsenvaltiolta tiedon IR:n vapaudenmenetyksestä, lähettää IR:lle viipymättä pidätyksen yhteydessä annettavan, oikeuksia koskevan kirjallisen ilmoituksen sekä jäljennöksen kansallisesta pidätysmääräyksestä ja sitä tukevasta näytöstä, ilmoittaa määrättyä puolustajaa koskevat tiedot ja lähettää tarvittaessa IR:n pyynnöstä jäljennökset muista oikeudenkäyntiä koskevista asiakirjoista. Tämä asiakirjojen toimitus voisi tapahtua antamalla eurooppalainen tutkintamääräys

keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 5 artiklassa olevan sääntelyn mukaisesti.

- 26 Tämä oikeudellinen ratkaisu on seuraavien olosuhteiden vuoksi vain tietyssä määrin tehokas.
- 27 Ensinnäkään puitepäätöksessä 2002/584 ei aseteta täytäntöönpanosta vastaavalle jäsenvaltiolle velvollisuutta ilmoittaa pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle etsityn henkilön pidättämisestä. Tällainen ilmoitus voi tapahtua sattumanvaraisesti muita olosuhteita koskevan ilmoituksen yhteydessä, esimerkiksi kun tiedot eivät ole riittäviä (15 artiklan 2 kohta) tai menettely viivästyy (17 artiklan 4 kohta). Tästä syystä pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen tulisi tietoisesti sallia virhe tai epätäydellisyys eurooppalaista pidätysmääräystä antaessaan, jotta se voisi varmistua siitä, että se saa kiireellisesti tiedon etsityn henkilön pidätyksestä täytäntöönpanosta vastaavalta oikeusviranomaiselta puitepäätöksen 2002/584 15 artiklan 2 kohdassa olevan sääntelyn mukaisesti. Tietoinen lain rikkominen (eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen virheellisenä) ei saa olla edellytys etsityn henkilön oikeuksien turvaamiseksi. Lisäksi 15 artiklan 3 kohdan mukaisessa tietojen toimittamisessa on kyse poikkeuksesta eikä säännöstä (tuomio 23.1.2018, Piotrowski, C-357/16, ECLI:EU:C:2018:27, 61 kohta).
- 28 Toiseksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen välinen kirjeenvaihto vie aikaa – säännönmukaisesti joitakin päiviä – eikä pidätetty henkilö voisi tämän ajan kuluessa käyttää direktiivistä 2012/13 johtuvia oikeuksiaan. Tämä olisi vastoin puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan 12 perustelukappaleeseen ja 1 artiklaan perustuvaa velvollisuutta kunnioittaa kyseisen henkilön oikeuksia. Tällainen viivästys olisi vastoin velvollisuutta turvata pidätetyn henkilön oikeus henkilökohtaiseen turvallisuuteen Euroopan unionin perusoikeuskirjan 6 artiklan mukaisesti. Vaatimusta mahdollisen valituksen käsittelystä kohtuullisessa ajassa loukattaisiin, koska itse valituksen tekeminen viivästyisi tarpeettomasti sen johdosta, että oikeuksia koskevien tietojen antaminen pidätetylle henkilölle ja hänen puolustuksensa perustana olevien asiakirjojen toimittaminen viivästyvät. Tällainen viivästys loukkaisi vastaavuusperiaatetta, koska eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätettyä henkilöä kohdeltaisiin huomattavasti epäedullisemmin kuin puhtaasti kansallisessa tilanteessa pidätettyä henkilöä.

Neljäs kysymys

- 29 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen myöntävästi vastattaessa oikeuksien turvaaminen ei olisi riittävän tehokasta, koska pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle annettaisiin ainoastaan mahdollisuus täydentää eurooppalaisen pidätysmääräyksen sanamuotoa tai antaa pidätetylle henkilölle tämän oikeuksia koskevia tietoja säilöön ottamisen jälkeen. Kyse olisi ainoastaan mahdollisuudesta, mutta ei velvollisuudesta.

- 30 Kuitenkin sitova velvollisuus olisi tässä yhteydessä tarpeen.
- 31 Vastaava velvollisuus on nimenomaisesti voimassa eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamisen yhteydessä direktiivin 2014/41 14 artiklan mukaan. Koska niiden henkilöiden oikeuksiin, jotka ovat eurooppalaisen tutkintamääräyksen kohteina, puututaan pienemmässä määrin kuin niiden henkilöiden oikeuksiin, jotka on pidätetty eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella, ei ole hyväksyttävää, että unionin oikeudessa annetaan oikeuskeinoja ainoastaan ensin mainituille henkilöille, mutta ei jälkimmäisille.
- 32 Jos käytettävissä ei ole yksittäisiä tai useampia oikeudellisia ratkaisuja, jotka yhdessä takaisivat sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella vapautensa menettänyt henkilö pystyy asianmukaisesti käyttämään direktiivin 2012/13 mukaisia oikeuksiaan, on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan, perusoikeuskirjan 6 ja 47 artiklan sekä puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan 12 perustelukappaleen ja 1 artiklan 3 kohdan valossa tarpeen kysyä, onko tällä tavoin rakennettu puitepäätöksen 2002/584 mukainen järjestelmä pätevä siltä osin kuin sillä ei taata direktiivin 2012/13 mukaisten oikeuksien toteutumista.
- 33 Konkreettisemmin on kysyttävä, onko sitä, ettei eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella vapautensa menettäneen henkilön ole mahdollista välittömästi pidätyksen yhteydessä saada direktiivin 2012/13 4 artiklan mukaista oikeuksia koskevaa ilmoitusta ja 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan mukaisia välttämättömiä tietoja, pidettävä perusoikeuksien kunnioittamista koskevan velvollisuuden loukkaamisena.
- 34 Lisäksi on tutkittava, onko menettely, jossa vapautensa menettäneellä henkilöllä ei ole tosiasiallisesti mahdollisuutta tai on vain olennaisesti rajoitettu mahdollisuus vapautensa menettämisen riittävyyden (sekä kansallisen että eurooppalaisen pidätysmääräyksen riittävyyden) antaneessa jäsenvaltiossa ennen kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta tai täytäntöönpanosta kieltäytymisestä on tehty päätös, yhteensopiva perusoikeuskirjan 6 artiklan mukaisen vapautta ja turvallisuutta koskevan oikeuden ja 47 artiklan 1 kohdan mukaisen tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden kanssa.
- 35 Lopuksi on vielä kysyttävä, onko puitesopimuksen 2002/584 mekanismi, jolla ei taata vapautensa menettäneen henkilön oikeuksien tosiasiallista toteutumista direktiivin 2012/13 mukaisesti ja joka siten heikentää vapautensa menettäneen henkilön mahdollisuutta puolustaa oikeuksiaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisissa tai tekee oikeuksien puolustamisen mahdottomaksi, yhteensopiva näiden oikeuksien puolustamista koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa. Unionin tuomioistuin on 27.5.2019 antamansa tuomion OG ja PI (C-508/18) 70 kohdassa ja samana päivänä antamansa tuomion PF (C-509/18) 48 kohdassa todennut, ”että henkilölle, josta kansallinen pidätysmääräys on annettu, on tarjottu kaikki tämän tyyppisen

päätöksen tekemiselle ominaiset takeet ja erityisesti ne takeet, jotka perustuvat perusoikeuksiin ja puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin keskeisiin oikeusperiaatteisiin.” Kun kyse on poissaolevaa henkilöä koskevasta pidätysmääräyksestä, olennaisena takeena on pidettävä mahdollisuutta riitauttaa ajoissa vapaudenmenetyksen lainmukaisuus. Lisäksi edellä mainittujen tuomioiden 75 ja 53 kohdassa todetaan seuraavaa: ”– siltä osin kuin on kyse päätöksestä antaa eurooppalainen pidätysmääräys –, käytössä [on oltava] sellainen oikeussuojakeino tuomioistuimessa, joka täyttää kaikki tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvät vaatimukset.” Vaikka tuomion OG ja PI 75 kohdassa on kyse erityisestä tilanteesta, vaatimus siitä, että annettu pidätysmääräys on voitava riitauttaa, on selkeä, ja riitauttaminen on luonteeltaan tehokas oikeussuojakeino. Toisin sanoen etsityllä henkilöllä on jo eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan menettelyn aikana oikeus puolustautua pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisissa ja riitauttaa kansallisen ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen lainmukaisuus. Jotta pidätetty henkilö voisi tosiasiallisesti käyttää näitä unionin tuomioistuimen vahvistamia oikeuskeinoja, on välttämätöntä, että direktiivin 2012/13 mukaiset oikeudet kuuluvat kyseiselle henkilölle direktiivissä mainitusta ajankohdasta, eli pidätyksen ajankohdasta lähtien.

Erityinen pyyntö

- 36 Jos pyyntö puitesopimuksen 2002/584 julistamisesta pätemättömäksi hyväksytään, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta ratkaisemaan, onko tarpeen, ottaen huomioon vireillä olevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanomenettelyn yhteydessä (tuomio 10.11.2016, Poltorak, C-452/16, 56 kohta) syntyvät ylitsepääsemättömät vaikeudet, määrätä siirtymäkaudesta oikeusvaikutusten voimassa pitämiseksi.